

УДК 658.51

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В.С.КОВАЛЬЧУК – пошукач, Херсонський ДСГП

Концепція і Програма переходу Української РСР до ринкової економіки базуються на положеннях Декларації про державний суверенітет України та Закону України "Про економічну самостійність Української РСР, які створили необхідні передумови для забезпечення української політики з питань розвитку форм господарювання в агро-промисловому комплексі. Будь - яка форма господарювання має свої складові частини - господарські формування, які різняться формою власності на засоби виробництва, організацією виробництва і праці та виробленою продукцією.

В післяприватизаційний період, на базі створених в процесі приватизації колективних сільськогосподарських підприємств, для визначення реального, ефективного господаря землі та майна в Голопристанському районі першими провідниками новизни реформ стали КСП "Краснознам'янське", "Юність", ім. Калініна та ім. Леніна, де уже організовані внутрішньогосподарські приватне - оренди підприємства повного господарського розрахунку, самофінансування та самоврядування.

Основою приватно - орендних внутрішньогосподарських підприємств є первинні ланки трудових колективів по виробництву та переробці всієї сільськогосподарської продукції. Обслуговуючі малі приватно - орендні підприємства, включаючи й управління, створюються в міру необхідності для вирішення питань високоефективної діяльності основних приватне - орендних товаровиробників.

Первинне приватне - орендне внутрішньогосподарське підприємство формується на добровільній основі, як правило з невеликої численності працівників, ланки чи бригади, мешканців того куточка села, яке розташоване ближче де відведеної їм землі.

Майно організованого приватне - орендного внутрішньогосподарського підприємства, для ефективного внутрішньогосподарського господарювання, складається з розпайованого майна колективного сільсько- господарського підприємства та нарахованого кожному його члену і пенсіонеру, виділеного за цінним папером майнового серти-

фікату. методично розробленого в Голопристанському районі згідно вимог діючого чинного законодавства, пайового фонду землі виділеного трудовому колективу згідно земельних сертифікатів та загально узгоджених сум готівкових коштів пайових внесків для стартового ефективного внутрішньогосподарського господарювання.

Головним фактором великого успіху організованого приватне - орендного підприємства є необхідний комплекс технологічних знань і професійна підготовленість керівників та трудівників, для яких як в районі так і на селі організовані школи підвищення кваліфікації для роботи в нових умовах переходу до ринкових взаємовідносин. Їх здатності в створенні госпрозрахункового до -ходу, який за справедливим, соціалістичним принципом "від кожного по здібностях - кожному по праці" будуть розподілені кошти та натуральна сільськогосподарська продукція зароблені на оплату праці на протязі року.

Підвищення ефективності роботи реформованих підприємств на основі затвердження майнової та земельної власності товаровиробників вимагає відповідних змін в організаційній структурі виробництва та в технологічній і фінансовій відповідальності кожного працюючого. Ці процеси повинні відбуватися, насамперед, на рівні первинних виробничих ланок, змінюючи їх суть, норму господарювання, викликаючи нові передумови для встановлення економічних, дисциплінарних та виробничих відносин. Аналіз анкетного опитування працівників реформованих підприємств Голопристанського району показав, ще при одержанні земельних і майнових паїв у власність, абсолютна більшість працівників мають намір вкласти їх у свої новостворені приватне -- орендні внутрішньогосподарські підприємства, юридичне оформивши свої взаємовідносини через договір оренди, біля 12 % членів колективних підприємств пенсійного віку могли б передати свої паї у спадщину і тільки 4 % виявили намір продати або подарувати їх членам своєї родини.

При реформуванні одного підприємства в інше, до підприємства, яке щойно виникло, переходять усі майнові права і обов'язки реорганізованого підприємства. Люди на загальних зборах або зборах уповноважених самі для себе визначають форму власності і господарювання, вибирають найкращі варіанти наступного створення нових організаційно - правових форм кооперації, товариств з обмеженою відповідальністю, селянських (фермерських) господарств, акціонер-

них товариств закритого типу, кооперативних спілок приватно - орендних підприємств, остання з яких являється самою гнучкою і найбільше відповідає засадам нових форм господарювання при переході до ринкових взаємовідносин.

Основу або фундаментом приватне - орендного внутрішньогосподарського підприємства є первинні ланки трудових колективів, а власником цього формування являється одна особа, як розпорядник майнового і земельного фонду, яка обирається загальними зборами колишнього відділку чи бригади. В основному керівником-нового, ефективного внутрішньогосподарського формування обирається колишній керівник або прогресивний лідер.

Проведення загальних зборів первинного осередку трудових колективів з реформування всього агропромислового комплексу, вимагає від колишніх керівників дуже серйозної підготовки щодо кожного питання порядку денного, який в порядку організаційному протоколі; підготовленого згідно норм чинного законодавства, мають бути розглянуті слідуючі організаційні питання:

Звіт - доповідь керівника на теми:

"Про господарську та фінансову діяльність галузевого підприємства за період 1985 - 1990 та 1990 - 1997 роки".

"Про зміну організаційно - правової структури підприємства.

2. Обговорення доповідей та прийняття рішень.

3. Вибори керівника, як члена Ради кооперативної спілки приватно - орендних підприємств. (КСПОП)

4. Вибори уповноважених кооперативної спілки приватно - орендних підприємств.

5. Затвердження угоди про спільну діяльність членів приватно - орендного внутрігосподарського підприємства з Радою КСПОП.

6. Затвердження заходів виходу КСПОП з економічної кризи.

7. Затвердження статуту та доповнень і пропозицій КСПОП.

8. Затвердження положень про розпаювання майна і землі КСПОП.

9. Затвердження рекомендації кандидата на голову Ради КСПОП.

При підготовці питань з вищезазначеного порядку денного загальних зборів первинного трудового колективу до звіту-довідки його керівника мають бути внесені економічні та технологічні довідки кожного головного спеціаліста та фахівця середньої ланки. Основою

доповіді має стати економічне зростання та соціальний захист населення за період 1985 - 1990 років та фактори спаду виробництва і погіршення умов життя народу сьогодення. Весь ланцюг вищезазначених питань порядку денного загальних зборів первинної ланки трудових колективів має відбутись за творчою ініціативою керівників та головних спеціалістів реформованого підприємства та членами ліквідаційної комісії затвердженої зборами.

Із організованих приватне - орендних внутрішньогосподарських підприємств складається господарська система, яка забезпечує виробництво та переробку сільськогосподарської продукції, а також доставку її до споживача.

Створення та діяльність усіх форм власності та господарювання, а особливо дуже гнучкої форми приватно - орендного підприємства має вагоме соціальне - економічне значення, що дозволяє :

- організувати ведення сільгоспвиробництва на базі приватної власності на землю та майне, що спонукає іноземних інвесторів до співпраці, чого не було при господарюванні КСП.

- забезпечення права членів КСП на земельний і майновий пай.

- зберегти цілісність основної частини землі та майна колишнього КСП і забезпечення їх використання як єдиного виробничого комплексу.

- надати власникові приватне - орендного підприємства як організатору виробництва статусу підприємницької діяльності та ефективного власника, тобто особи, яка має можливість самостійно приймати рішення з усіх аспектів діяльності підприємства та нести повну економічну та юридичну відповідальність за наслідки своєї діяльності часткою земельного або майнового паю.

Громадяни, які згідно договору передали землю і майно в оренду, для одержання відповідного прибутку зобов'язані ефективно відпрацювати встановлений загальними зборами мінімум людино-днів на своєму підприємстві, одержуючи гарантовану грошову та натуральну оплату як основний заробіток, крім якого працівник одержить орендну плату за землю та майно, розмір якої встановлюється за домовленістю сторін в залежності від результатів роботи, її якості та відпрацьованої кількості людино-днів.